

Editie #8 Zonnepanelen

Als eigenaar van erfgoed - van monument tot karakteristiek pand - wilt u zorgvuldige keuzes maken over verduurzaming.

In elke editie van 'Ruimte voor duurzaam erfgoed' gaan we per thema in op achtergronden, kennisbronnen en voorbeelden. In deze achtste editie staan zonnepanelen centraal. Wat zijn de mogelijkheden voor een erfgoedpand? Ook nemen we een kijkje bij Marian en Hein Broekhuijse in Ezinge. Hun boerderij uit 1938 is vergaand verduurzaamd. Zonnepanelen liggen op de carport.

Korte verdieping op zonnepanelen

Door de toenemende aandacht voor duurzaamheid, de gunstige financiële regelingen (subsidie en saldering) en gestegen energieprijzen is er veel animo voor het plaatsen van zonnepanelen. Bij erfgoedorganisaties zijn zonnepanelen dan ook een veelbesproken onderwerp, want deze kunnen een groot effect hebben op de beeldwaarde van een erfgoedpand en de omliggende gebouwen.

Sanne Tillema, architectuurhistorica bij Libau, heeft op verschillende manieren te maken met zonnepanelen en erfgoed. Enerzijds bij het beoordelen van plannen als secretaris van de gemeentelijke Adviescommissie voor Omgevingskwaliteit; anderzijds bij de ondersteuning van erfgoedbeleid. Als eigenaar moet je je afvragen of zonnepanelen nodig zijn: hoeveel elektriciteit is er nodig voor apparaten, zoals voor lage temperatuurwarmte? En zijn andere duurzame energiebronnen effectiever? Voor een woning is het vaak relevant, maar voor bijvoorbeeld incidenteel gebruikte kerken ligt dat anders. "De impact op erfgoedwaarden gaat verder dan het gebouw alleen, ook de omgeving is belangrijk", aldus Sanne. Sommige gemeenten hebben een zonneladder: eerst op het erf, dan op het achterdakvlak, en pas als laatste zichtbaar op het voordakvlak. Sanne vult aan: "Voor erfgoedpanden is een zorgvuldige plaatsing op het dak essentieel. Als de panelen in één rechthoekig vlak liggen is het beeld veel rustiger. Voorkom dat de panelen verspreid op het dak liggen, tussen dakramen en afvoeren. Dan oogt het dak rommelig. Ook de wijze van bevestigen en kleurkeuze van de panelen en randprofielen spelen een belangrijke rol bij het creëren van een rustig beeld."

Meer informatie over zonnepanelen vindt u op:

- [Brochure zonne-energie voor eigenaren](#) (RCE 2014) en andere informatie over zonnepanelen [op monumenten](#) (RCE 2014-2020) of [in beschermde gezichten](#) (RCE 2023).
- Een wat bredere blik op ruimtelijke kwaliteit en de plaatsing: [Ruimte voor Zon](#) (Libau 2015).

“De impact op erfgoedwaarden gaat verder dan het gebouw alleen, ook de omgeving is belangrijk.”

Lees verder op de achterzijde. ►

In de praktijk: zon op carport in Ezinge

Enkele feiten op een rij

- Kop-rompboerderij, Allersmaweg Ezinge
- Gemeente Westerkwartier
- Bouwjaar: 1938
- Rijksmonument
- Ambitie: restauratie, moderniseren, verduurzamen
- Planvorming: 2019-2021
- Uitvoering: 2021-2023
- Energiekosten voor verduurzaming (2022): €6.600,- per jaar
- Energiekosten na verduurzaming (berekend 2024): €3.300,- per jaar

In april 2016 kopen Marian en Hein Broekhuijse de Allersmahoeve in Ezinge. Deze boerderij en het bijbehorende land komen te koop op het moment dat ze nadenken over de toekomst van hun naastgelegen veebedrijf, dat van hunzelf en hun zoon (en gezin) is. Er ligt een behoorlijke opgave. De vorige eigenaar woonde vrij teruggetrokken, had zeker twintig jaar geen onderhoud uitgevoerd en er waren diverse funderingsschades met daaruit volgende technische problemen. Het pand wilden ze restaureren en geschikt maken voor de huidige tijd: comfortabel en betaalbaar. De delen die in een slechte technische staat waren. Gaven kansen voor verduurzaming: een nieuwe geïsoleerde vloer met vloerverwarming, geïsoleerde voorzetwanden en geïsoleerd glas. Op de verdieping wilden Marian en Hein niet te veel veranderen, dat was technisch ook een lastige klus met de originele kleine kamers. Er werd voor gekozen de verdiepingsvloer te isoleren en in de schuur nieuwe geïsoleerde vertrekken te realiseren. Daar moest ook veel gebeuren, naast het opnieuw opbouwen van een zijgevel moest de dakbedekking aangepakt worden. Op dit rieten dak waren asbestplaten gelegd, daarop lagen zonnepanelen.

“We wilden natuurlijk de zonnepanelen blijven gebruiken, maar het asbest moest eraf”, aldus Marian. Bij de verbouwing werd ingezet op het behoud van materiaal en het beeld. Op het voorhuis werden de pannen gehandhaafd, zonnepanelen zouden daar afbreuk aan doen. De schuur werd voorzien van nieuw riet. Hein: “Zonnepanelen op een rieten dak wil je niet, dus het idee ontstond om een carport te plaatsen waarop de zonnepanelen werden herplaatst.”

Vorig jaar zijn Marian en Hein in hun gerestaureerde en verduurzaamde boerderij gaan wonen. In het begin was het wel even wennen, maar nu zijn ze erg tevreden. “Het is heel leuk als voorbijgangers complimenten geven over de restauratie! Verder is de vloerverwarming erg comfortabel én de zonnepanelen wekken meer elektriciteit op dan we nodig hebben. Het is toch leuk wat geld te verdienen op het elektriciteitsverbruik.” Theoretisch wordt verwacht dat de zonnepanelen dit jaar (2024) circa 3.000 kWh aan elektriciteit opwekken. Momenteel zijn er niet meer duurzame ambities voor de toekomst, maar er ligt wel potentie om het monument te verwarmen met een warmtepomp – de zonnepanelen kunnen deze dan deels voorzien van energie.

“Het idee ontstond om een carport te plaatsen waarop de zonnepanelen werden herplaatst.”